

Prof. dr hab. Witold Stankowski
Instytutu Europeistyki
Uniwersytetu Jagiellońskiego

**Recenzja dysertacji doktorskiej mgr Anny Niwczyk, Bezpieczeństwo
morskich szlaków komunikacyjnych w rejonie Oceanu Indyjskiego w
aspekcie Unii Europejskiej i Republiki Indii, Gdynia 2016, ss. 261,
maszynopis**

Pani mgr Anna Niwczyk jest autorem dysertacji doktorskiej zatytułowanej Bezpieczeństwo morskich szlaków komunikacyjnych w rejonie Oceanu Indyjskiego w aspekcie Unii Europejskiej i Republiki Indii. Wybór takiego problemu badawczego jest jak najbardziej trafny i potrzebny dla nauki w celu zrozumienia procesów w obrębie bezpieczeństwa w świecie globalnym.

Pani mgr Anna Niwczyk przedstawiła politykę państwa Republiki Indii oraz Unii Europejskiej wobec zagrożeń ze strony piratów, piractwa morskiego. Scharakteryzowała dwa istotne zagadnienia tj. piractwo morskie oraz terroryzm morski przedstawiając różnice pomiędzy tymi dwoma zagrożeniami dla ładu międzynarodowego oraz bezpieczeństwa ludzkiego. Odniosła się do zagadnień geopolitycznych w obrębie tzw. rogu Afryki oraz Oceanu Indyjskiego. Jako case study przedstawiła sytuację Somalii, położenia tego państwa w ~~w~~ kontekście wewnętrznym, politycznym. Istotnym elementem pracy są badania, które pokazują działania sił morskich Republiki Indii oraz innych państw unijnych na rzecz zwalczania piractwa morskiego w akwenie Oceanu Indyjskiego.

Przyjęte przez autorkę cezury czasowe dysertacji nie stanowią większych zastrzeżeń. Początkowa cezura a mianowicie rok 2004 jest jak

najbardziej trafna, gdyż otwiera nowy rozdział w strategii Unii Europejskiej w kontekście międzynarodowym. Rok 2014 to cezura końcowa, a więc lata współczesne, co jest również uzasadnione z punktu widzenia sytuacji międzynarodowej na przełomie XX i XXI wieku.

Autor dysertacji skoncentrował się na problemie badawczym, który odnosi się do procesu współdziałania Republiki Indii oraz Unii Europejskiej na rzecz bezpieczeństwa morskich tras żeglugowych. Próbuje odpowiedzieć na pytanie, na ile sytuacja międzynarodowa, geopolityczna w rejonie Oceanu Indyjskiego, Afryki wpływa na konsolidację polityki państw zainteresowanych bezpieczeństwem i ładem międzynarodowym. Autorka wysunęła hipotezę badawczą, że zarzewiem, motorem napędowym piractwa morskiego jest sytuacja Somalii. Zwróciła uwagę na wiele czynników takich jak czynnik polityczny, militarny, społeczny, ekonomiczny, geograficzny, które w sumie oddziałują na destabilizację w tym państwie oraz uzewnętrznianie się jego problemów na otoczenie. Generalnie autorka na podstawie przedstawionej dysertacji doktorskiej udowodniła, wysunęła wniosek, że "... państwa należące do Unii Europejskiej i Republika Indii angażują się politycznie oraz militarnie w zwalczanie piractwa morskiego, co przyczynia się do podniesienia poziomu bezpieczeństwa morskiego w rogu Afryki i na Oceanie Indyjskim..." (s. 245 mp). Słusznie autorka zauważyła, że "...Indie są krajem posiadającym duży potencjał dalszego rozwoju i w przyszłości mogą stać się światową potęgą...". W tym kontekście należy dodać, że zapewnienie sobie, tj. przez Indie bezpieczeństwa szlaków morskich, komunikacyjnych ugruntuje pozycję dominującą na świecie.

Konstrukcja pracy doktorskiej jest generalnie poprawna. Zagadnienie bezpieczeństwa szlaków morskich, komunikacyjnych autorka przedstawiła na łamach czterech, rozbudowanych rozdziałów. Pierwszy

rozdział to dzieje piractwa morskiego w ujęciu stricte historycznym, wprowadzającym oraz współczesnym. Przedstawiono obszary, które szczególnie są zagrożone działalnością piracką. Również scharakteryzowano akty przemocy wobec żeglugi morskiej. Interesujący jest podrozdział traktujący o finansowaniu piractwa morskiego na przykładzie Somalii. W rozdziale drugim autor dysertacji koncentruje się na wielopłaszczyznowych działaniach Unii Europejskiej wobec zjawiska piractwa morskiego. Rozdział ten poświęcony jest aspektom prawnym oraz konkretnym posunięciom Unii Europejskiej wobec piractwa morskiego (działania sił morskich w ramach NATO). Rozdział trzeci i czwarty to analityczny opis różnych działań Republiki Indii wobec zagrożenia piractwem morskim.

Praca doktorska została uzupełniona o ciekawe ilustracje w postaci map. Ponadto autorka zamieściła wiele tabel o charakterze porównawczym, statystycznym, które wpływają na zrozumienie toku rozumowania autorki. Praca jest bardzo dobra pod względem stylistycznym.

W prezentowanej pracy doktorskiej autorka przyjęła metodę historyczną oraz statystyczną. Ponadto wykorzystwała metodę analityczną oraz porównawczą, w świetle których analizując szczegółowe fakty dążyła do wysunięcia prawidłowych wniosków.

Autorka recenzowanej pracy przeprowadziła kwerendę źródłową. Przeprowadziła egzegezę materiałów źródłowych w postaci aktów prawnych Unii Europejskiej, rezolucji Rady Bezpieczeństwa Organizacji Narodów Zjednoczonych, aktów prawnych Republiki Indii. Korzystała także z danych i opracowań statystycznych proveniencji indyjskiej.

opracowania. W sumie autorka wyzyskała 133 publikacje zwarte, książkowe. Ponadto na potrzeby dysertacji wykorzystowała 17 artykułów z czasopism naukowych. Zebrała materiały źródłowe, opracowania umieszczone na stronach internetowych (87 tytułów stron internetowych). Dzięki temu dysertacja została oparta na pełnym wykorzystaniu bazy źródłowej. Pewne luki dotyczą opracowań w postaci artykułów naukowych ujmujących kwestię bezpieczeństwa szlaków morskich w ujęciu globalnym.

Uwagi do pracy

Autorka nie wypowiedziała się w sposób zdecydowany, na ile działania Unii Europejskiej w zwalczaniu piractwa morskiego są optymalne, zadowalające Unię Europejską i inne państwa współpracujące w tym zakresie. Mogłaby być to kolejna hipoteza badawcza, o której jeżeli nie teraz, to w przyszłości trzeba pamiętać. Warto byłoby się zastanowić, czy piractwo morskie jest przejawem specyficznego rodzaju działań w celu demontażu porządku międzynarodowego i elementem składowym globalizmu światowego.

Warto byłoby postawić kolejne pytanie (hipotezę) badawczą, na ile zaangażowanie i współdziałanie Unii Europejskiej z Indiami w bezpieczeństwo szlaków komunikacyjnych wynika z dążeń do pewnych wpływów zintegrowanej Europy w rejonie Oceanu Indyjskiego? Należy pamiętać, że Stany Zjednoczone współpracują z Republiką Indii na rzecz bezpieczeństwa szlaków morskich.

Co do literatury warto byłoby uzupełnić dysertację o artykuł Jakuba Zajączkowskiego pt. Ewolucja stosunków Indii ze Stanami Zjednoczonymi na początku XXI wieku, [w:] Amerykomania. Księga jubileuszowa prof.

dr. hab. A. Mani, Pod redakcją W. Bernackiego, A. Walaszka, Kraków
2012, t. II.

Podsumowanie

Uwaga o charakterze ogólnym zamieszczona w recenzji nie wpływa w żaden sposób na ocenę dysertacji. Oceniam ją pozytywnie. Przeprowadzone badania, wnioski mają charakter autorski i nowatorski. Pani mgr Anna Niwczyk podjęła się zadania niezwykle trudnego a mianowicie analizy bezpieczeństwa morskich szlaków komunikacyjnych na określonym obszarze. Z zadania tego wywiązała się bardzo dobrze. Jej warsztat badawczy zasługuje na najwyższą ocenę.

Recenzowana dysertacja doktorska spełnia od strony formalnej, ustawowej wymagania stawiane przewodom doktorskim. Wobec powyższego jako recenzent proszę Wysoką Radę Wydziału Akademii Marynarki Wojennej im. Bohaterów Westerplatte o dopuszczenie Pani mgr Anny Niwczyk do dalszego etapu przewodu doktorskiego.

Kraków, 15.08.2016 r.

